

Temana

QoG har flera olika datamängder (samlingar av data) som används av forskare runt om i världen. För den som är lite ovan kan det kännas svårt att plötsligt hantera flera hundra variabler. För att mjuka upp mötet med datan har vi valt ut några variabler och samlat dem i olika teman. Utifrån dessa teman ges en möjlighet att träna sig i att se hur teori, metoder och data smälter samman. Temana ger även upphov till diskussioner om nya spännande sätt att se på och tänka kring sociala, politiska och ekonomiska frågor.

Inledning

Data och statistik är mycket viktiga redskap för statsvetare. Data och statistik i sig ser kanske inte så spännande ut där olika tal fyller kolumn efter kolumn i en tabell, men varje tal representerar olika förhållanden och företeelser eller människors åsikter och är därför mycket viktigt. Det är framförallt när talen jämförs geografiskt (tvärsnitt) eller över tid (tidsserier) som olika mönster kan framträda. Dessa mönster är intressanta och genom att studera orsakssammanhang kan vi formulera olika teorier om varför vi gjort som vi gjort, vilket också ger oss en fingervisning om hur vi kan, eller bör, agera i framtiden för att skapa det bästa samhället.

QoG har flera olika datamängder (samlingar av data) som används av forskare runt om i världen. För att underlätta för skola och utbildning att närma sig denna källa till forskning har vi filtrerat ut drygt 250 variabler som vi samlat i datamängden QoG Basic. Dessa går att kombinera i vårt [visualiseringsverktyg](#) för att undersöka korrelation.

För den som är lite ovan kan det kännas svårt att plötsligt hantera flera hundra variabler. För att mjuka upp mötet med datan har vi valt ut några variabler och samlat dem i olika teman. Dessa teman, som är kopplade till dynamiska kartor och diagram, erbjuder ett förenklat sätt att bekanta sig med QoG Basic.

Utifrån dessa teman ges en möjlighet att träna sig i att se hur teori, metoder och data smälter samman. Temana ger även upphov till diskussioner om nya spännande sätt att se på och tänka kring sociala, politiska och ekonomiska frågor. Elever, studenter och lärare får inte bara ett spännande underlag för arbeten i olika ämnen, de tränas även i att tänka vetenskapligt och att fundera på olika sätt att ta ansvar som samhällsmedborgare.

[Till varje tema finns också en mycket kort text riktad till lärare samt vidare hänvisning till artiklar eller annat relevant material för den som vill fördjupa sig.](#)

Att arbeta igenom ett eller ett par teman underlättar att senare börja arbeta med visualiseringsverktyget och datamängden QoG Basic.

Observera! Om du jobbar med iPad eller mobil enhet kan du behöva använda ex Puffin för att öppna temana.

Tema Demokrati och välstånd

Innan temat påbörjas kan det vara bra att skapa en känsla för ämnet genom att låta eleverna jobba med följande uppgift under ett eller par dygn:

Förberedelse

Låt eleverna under en vecka lägga märke till när de utövar sina demokratriska fri- och rättigheter men också skyldigheter. Låt dem även notera när de utnyttjar offentligt finansierade tjänster av olika slag.

Redovisa och diskutera hur det märks i vardagen att Sverige är en demokrati. Vad skulle vara annorlunda ifall Sverige var en mindre fri stat?

Fundera även vilka gemensamma tjänster vi har omkring oss som bekostas med skattemedel eller andra statliga intäkter. Diskutera hur det skulle vara om olika tjänster enbart var tillgängliga för vissa men inte andra, eller ifall man skulle behöva betala en tjänsteman för att få del av dem? Hur skulle det påverka våra drömmar om framtiden, våra möjligheter att förverkliga drömmarna och vårt vardagsliv?

I Pdf-filen finns hela temat, med förberedande uppgift, diskussionsfrågor, länktips samt koppling till läroplan.

Fördjupningstips till temat Demokrati och välstånd

[Hans Rosling – The Magic Washing Machine \(TED Talk\)](#)

[Rule of Law and Democracy: Addressing the Gap Between Policies and Practices](#)
[Rule of Law \(UN Chronicle\)](#)

[UNDP – Blir världen bättre? \(FN:s utvecklingsprogram UNDP\)](#)

Tema Tillgång till rent vatten

Vattenförsörjning är ett stort problem globalt. Det handlar inte bara om kvalitén på vattnet utan många gånger tillgång till vatten över huvudtaget. I det här temat har vi valt ut olika variabler som kan ligga till grund för ett samtal kring vikten av bra vatten och tillgången till tjänligt vatten utifrån aspekterna demokrati och korruptionsbekämpning.

En av orsakerna till att QoG institutet alls grundades var när en doktorand som i början av 2000-talet forskade på bristen på tillgång till rent vatten i södra Afrika visade att det inte var brist på naturliga vattenkällor eller vattenreningsteknik som var den största orsaken till att hundratals miljoner människor saknade tillgång till rent vatten. Roten till problemet tycktes snarare vara den utbredda korruptionen och den dåliga samhällsstyrningen.

Innan temat påbörjas kan det vara bra att skapa en känsla för ämnet genom att låta eleverna jobba med följande uppgift under ett eller par dygn:

Förberedelse

Låt eleverna under ett dygn notera alla gånger de använder vatten. Hur mycket, till vad osv. Fundera även på "indirekt" vattenanvändning (mat, kläder, möbler, el etc). Hur mycket vatten använder vi? Hur ser vår användningsmängd ut i jämförelse med övriga länder i världen?

Redovisa och diskutera hur det skulle fungera ifall vi skulle leva med förorenat vatten, som man blir sjuk av. Eller inget vatten alls. Hur skulle det påverka oss? Samhället?

Om vi skulle leva med vattenbrist, hur skulle vi kunna gå till väga för att ändra på situationen? Hur skulle göra om problemet istället var att vi levde med förorenat vatten som begränsade våra liv.

I Pdf-filen finns hela temat, med förberedande uppgift, diskussionsfrågor, länktips samt koppling till läroplan.

Fördjupningstips till temat Tillgång till rent vatten

[Sören Holmberg & Bo Rothstein: Quality of Government and Access to Safe Water \(QoG Institute\)](#)

[FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna \(FN-förbundet\)](#)

[Vatten och sanitet \(UNICEF\)](#)

[Hydrologiskt fotavtryck - Vattenavtryck \(Globalis\)](#)

[Water Footprint Network](#)

[Water.org](#)

[Stockholm Resilience Center](#)

[Worldometers](#)

Tema Utbildningens betydelse

Innan temat påbörjas kan det vara bra att skapa en känsla för ämnet genom att låta eleverna jobba med följande uppgift under ett eller par dygn:

Förberedelse

Vad spelar utbildning för roll? I Sverige har vi obligatorisk nioårig grundskola, innan det finns det ett år förskoleklass och efter grundskolan läser de allra flera ytterligare tre år på gymnasiet. Detta ger 12-13 år utbildning. Därefter hägrar universitetet.

Vad är poängen med utbildning? Spelar den alls någon roll?

Låt eleverna först formulera sin egen bild av nyttan med utbildning. Ge dem sedan i uppdrag att undersöka hur omgivningen ser på utbildning. Låt dem fråga sina föräldrar om deras utbildning. Hur har den varit ett stöd för dem? Varför är de nöjda/missnöjda? Vad har utbildningen möjliggjort? Vad skulle mer utbildning möjliggjort? Ställ samma frågor till farmor/mormor/farfar/morfar, andra vuxna i omgivningen.

Med kunskap om omgivningens syn på utbildning, har elevernas bild av utbildning förändrats på något sätt? Vilket i så fall, och varför? Har de som ändrat uppfattning ändrat till samma eller olika? Och de som inte ändrat uppfattning, hur kommer det sig?

Diskutera avslutningsvis när utbildning har störst positiv påverkan, och vilka krav det ställer på såväl invånare och utbildning när ett land urbaniseras, eller går från tillverkningsindustri till kunskapsindustri.

I Pdf-filen finns hela temat, med förberedande uppgift, diskussionsfrågor, länktips samt koppling till läroplan.

Fördjupningstips till temat Utbildningens betydelse

Millenniemaålen

Sten Widmalm & Sverker Gustavsson: Pisa-anpassad skola urholkar självständighet och tolerans (Uppsala universitet)

Global Corruption Report: Education (Transparency International)

Anti-corruption education and corruption in the education sector (Transparency International)

The Poznan declaration

Fattigdom (Globalis)

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna